

V sredo in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto	6 for.	20 kr.
" pol leta	3 " "	30 " "
" četert leta	1 " "	70 " "
" mesec	— " "	60 " "
Po pošti:		
Za celo leto	7 for.	50 kr.
" pol leta	3 " "	80 " "
" četert leta	2 " "	— " "
" mesec	— " "	70 " "

SLOVENEK.

Oznanila.

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr., ktera se trikrat natiskuje; veče pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. posam.

Št. 100.

V Celovcu v petek 29. decembra 1865.

Tečaj I.

VABILO.

„Začetek — težek“, pravi naš prigovor. To je čutil tudi „Slovenec“, ko je začel leta 1865 hoditi na beli den. Pa priskočilo je mlademu „Slovencu“ kaj hitro toliko prijatlov in podpornikov, da je že precej drugo polletje zrastel in se razširil skorej za polovico. Zatorej pred vsem drugim prelepa in serčna hvala in zahvala vsem, kateri so, bodisi kakor koli hoče, „Slovenca“ podpirali. Prosimo lepo, naj nam tudi znanprej zvesti ostanejo vsi čestiti gospodje naročniki in dopisovavci.

Nasproti pa tudi „Slovenec“ terdno obljubi, da se bode zvesto in moško deržal svojega programa, svojega namena in svoje obljube: „Narodna ravnopravnost in prava svoboda v vseh zadevah in na vse strani mora tudi naša biti, naj bi se imelo tudi vse iz terte zviti“, to je naše bandero, kteremu smo prisegli in kterega se deržimo in se hočemo deržati do konca svojega delovanja. Delali smo v žalostnih in nesrečnih časih; kaj bi pešali, ko se vsaj enkrat pomika rumeno solnčice tudi pred naša vrata! Visoka naša vlada je nastopila pravo pot, in kaže se tudi nam Slovincem pravična in dobra; — deželni naši zbori se pre-rajajo in oglašajo se prijazni nam glasovi po takih deželnih zborih, po kterih poprejšnja leta nisi čutil in sledil niti pravičnosti niti usmiljenja do naših svetinj. Res da so ti nam pravični glasovi še redki in da morajo serčni korenjaki naši še slišati in požirati debelih in grenkih, — pa vendar veje po deželnih naših zborih že boljši duh. — Slovenski časniki, ki so človeku le tam pa tam v roke pršli, našli so že tudi pot v kavarne, gostivince, v poslopja bogatina pa tudi v kočo pridnega kmeta. — Dopisovavcev, kterih si poprej lahko po perstih naštel, je zdaj že toliko, da morajo se prav zanimivi dopisi na stran polagati in dolgo čakati, da pridejo na versto. Da „družba sv. Mohora“ in „Matica slovenska“ naraščate, je tako znano, — in od naših „Čitalnic“ in „Sokolov“ donašajo nam časniki kaj veselih novic. Le počasno pa vendar lepo se suče kolo in gotovo se zaverti sčasoma tako, da pride naša narodna reč na verh.

Gledé na tako vesele okoliščine nastopi „Slovenec“ pogumnega serca drugo svoje leto in se bode razširil, ako se oglasi dosti naročnikov. Došel nam je spet prav spodbudljiv dopis iz spodnjega Štajerja, kteri nas prav krepko naganja, naj preuredimo „Slovenca“ z novim letom v dnevnik, to je, v časnik, ki bi razun nedelje in zapovedanih praznikov izhajal vsaki den. Pa prevdarjali smo sami in pogovarjali se o prijatli in rodoljubi, — vsi pa spoznamo in čutimo, da bi bil tak časnik v resnici sicer potreben in neizrečeno koristen, vendar — časi niso še za to. Za denar je strašno terda, — tergi in mesta, ki ob velikej cesti stojé in ki bi dobivali iz takega časnika največ dobička, večidel še spijo žalostno spanje narodne zime, — zastava, ktera se mora po postavi za dnevnik vložiti, tudi še ni pri roci, — istina ali kapital, da bi se mogla ta draga draga naprava vsaj leto in den morebiti v veliko škodo naprej gnati, še tudi zmanjkuje. Vse to in še veliko drugih reči premislivši sklenili smo, da ostane „Slovenec“ prihodnje leto v duhu, v podobi in ceni, kakor je zdaj, — obljubimo pa, da bodemo pridajali od časa do časa kake pol tiskane pole; da smo pa tudi terdne volje, že drugo polovico leta 1866 „Slovenca“ izdajati v večej in lepšej obliki, ako se oglasi vsaj 150—200 naročnikov več. Dobička ne iščemo, ves svoj trud, vso svojo skerb in vse sitnosti darujemo veseli in radi na oltar domovine; po verhu pa še denarne škode terpeti, to bi bilo vendar preveč in nam tudi nemogoče.

Torej vse č. gg. naročnike, dopisovavce, rodoljube in prijatle, kterim je mar, naj se „Slovenec“ pokaže skorej v še večej in lepšej obliki, vabimo in prosimo, naj dregajo nemarne, naj zbujajo zaspane, naj ogrevajo merzle, naj zavračajo tiste, ki so jo zabredli in kervavi svoj denar mečljejo za malovredne in sovražne nam časnike. Gotovo najde lepa beseda lepo mesto in naročnikov število bode poskočilo, da doženemo srečno, česar vsi serčno želimo! Božja pomoč!

„Slovenec“ izhaja dvakrat na teden: v sredo in saboto in velja: Za celo leto 6 for. 20 kr., za pol leta 3 for. 30 kr., za četert leta 1 for. 70 kr., za mesec 60 kr. Po pošti: Za celo leto 7 for. 50 kr., za pol leta 3 for. 80 kr., za četert leta 2 for., za mesec 70 kr.

Prosimo, da se nam naročnina pošlje v frankiranih listih in še pred novim letom, da se ne zgodi, kar se je letos večkrat zgodilo, namreč da ne bode nam listov za naročnike zmanjkovalo; le nekaj iztisov več si jih bodemo dali tiskati, kakor jih potrebujemo za svoje naročnike.

Pri tej priložnosti priporočamo tudi „Slovenskega Prijatla“, ki prihodnje leto nastopa že svoj 15. tečaj.

Prizadeval si bode na vso moč, da bode vsem č. gg. naročnikom stregel kakor najboljši prijatelj. Donašal bode:

- Homiletične pridige za vse nedelje in zapovedane praznike, kakor ste jih že dobili meseca novembra in decembra.
- Pridige za vsakoverstne prilike: od cerkvenega patrona, pri cerkvenih slovesnostih, pri poroki, pogrebu i. t. d., kolikor bode prostor dopuščal.
- Keršanske nauke, ki so tako jederno, temeljito, razumljivo, in praktično izpeljani, da se lahko primerjajo najizverstnejšim v kterem koli jeziku bodi.
- Duhovske zadeve in novine zastran družbe sv. Mohora.

Da nam bo za vse te predalčke prostora dosti, bodemo znanprej vsak mesec dajali eno celo tiskano polo več, torej celih pet tiskanih pol, cena ostane pa vendar le stara, to je štiri goldinarje na leto.

Kdor si „Slov. Prijatla“ na novič naroči, temu dajemo vse keršanske nauke do konec leta 1865 za tri goldinarje 50 kraje.

Komur se zljubi, more naročnino na oba imenovana časnika v frankiranem listu pod enim zavitkom poslati, zraven pa tudi še naročnino za „Slov. Glasnik-a“ in za družbo sv. Mohora pridjati.

Tudi je duhovnikov, ki si naročajo nemških časnikov. Kar jih pa zastran teh lepo prosimo, je to, naj si ne kupujejo in podpirajo takih, ki so nam najhujši nasprotniki. Kdor si torej misli naročiti kak nemški časnik, temu se priporoča:

„Zukunft“, ki na Dunaju moško dela v duhu slovanskem in bode od novega leta izhajala vsak dan. Najcenejši dunajski dnevnik je, ker velja po pošti prejeman za četert leta le 4 gold.

Dalje v Ljubljani „**Triglav**“, ki izbaja vsako sredo in saboto in velja po pošti za četert leta 1 gold. 70 kr.

Slednjič se v federalističnem, sv. veri in vsem narodnostim pravičnem duhu vse hvale vredno obnaša „**Drapost**“, ktera hodi v Celovcu vsak teden dva krat na dan in velja za četert leta po pošti 2 gl. 30 kr.

Kdor premore, naj le poskusi, — gotovo mu ne bode žal za naročnino; zvedel bode novic, imel kratek čas, zraven bode pa še našo reč podpiral.

Prosimo, naj naš rodoljubni Slovenci tudi zanaprej podpirati blagovolijo!

V Celovcu 16. decembra 1865.

A. Einspieler,

lastnik.

J. Božič,

vrednik.

Z Bogom staro leto!

Še dva — trikrat se zemlja naša zasučee in leto 1865 je pri kraju, šlo je v neizmerno morje neskončne večnosti. Preden od njega vzamemo slovo, pogledjmo še enmalo, kaj nam je umirajoče leto doneslo, ali je bilo srečno ali nesrečno. Vendar po vseh deželah vesoljnega sveta, kakor delajo časniki, ki vsak den v veliki obliki izhajajo, „Slovenec“ ne more pogledati; postojmo torej le samo v naši Avstriji.

Ko smo nastopili prag leta 1865, poje-mala je že slava Šmerlingove vlade, zvezda tega od Nemcev toliko hvalisanega moža pomikala se je proti večeru in šla meseca junija k božjej gnadi. S prava ni žalovala ali solz točila nobena živa duša, še celo najzvestejši prijatli Šmerlingovi so za rajnim debele kamne lučali, — mi pa pravimo: Za rajnimi samo dobro, — Bog mu daj v miru počivati in ne vstati nikoli več!

Meseca junija je padlo Šmerlingovo ministertvo in nastopil je državni minister Belcredi. Najpred je razpošiljal pisma, ki so dosegala hvale in slave po vsem svetu; za pismi so nastopila dela, ki se občudujejo in hvalijo večidel od konca do kraja. Prišla je amnestija ali pomilostenje, in od marsitere roke je odpadlo težko železje, marsiktera družina je spet objela svojega očeta, brata ali znanca, in marsiktero oko je zagledalo spet preljubo domovino svojo. — Odpravljeno je pregledovanje potnic ali potnih listov: s tim se prihranja veliko denarjev, ljudem se polajša potovanje in tako razširja narodno gospodarstvo. Znižana je tudi poštnina za vse listove, ki se pošiljajo po celem naši cesarevini, tako da se na vse kraje samo plača pet krajcarjev. To podpira obeno omiko in širi kupčevanje in blagostanje. — Imeli smo postavo, da nihče ni smel za izposojeni denar več odstotkov na leto jemati kakor 5 ali k večemu 6 gl. od sto. Pa prašamo, kdo se je ravnal po

tej postavi? Deržava sama je morala više odstotke plačevati. To pa podkopava pravo mravnost ali moralnost, ako se dane postavne ne spolnujejo. Tudi je po mislih sedanje omike denar ravno tako imovina ali last kakor vsaka druga roba, s katero sme in more posestnik ravnati po svojej prostej volji. Tudi ta postava od odertije (Wuchergesetz) je odpravljena in bode med ljudi spet spravila denarja, kterege vse tako živo potrebuje. Se ve da bode cerkve in šole sveta dolžnost in težka naloga naj se ljudje podučujejo v pravem keršanskem duhu, v duhu ljubezni, usmiljenja in pravičnosti, da terdoserčni bogatini ne bodo derli svojih ubogih sosedov in bratov, in da tako ne pridemo iz dežja pod kap. — Kakšno svobodo za tiskanje smo imeli pod vlado liberalnega Šmerlinga, zapisano je v černe bukve avstrijske zgodovine. Več kot 50 let in več 50 tisoč gl. znaša vse kar so časa vredniki v ječi sedeli in kar so v denarjih kazni plačali. Zdaj je vsa druga: Vredniki mirno spijo, sodniki počivajo in ječe praznujejo: imamo pravo tiskarno svobodo. — Tudi zaupanje ali kredit se spet vrača; bili so časi, da naš minister Plener ni več dobil denarjev na posodo. Sram je moralo biti vsacega Avstrijana. Zdaj pa dobomo denarjev, kolikor jih koli potrebujemo. Se ve da bi najbolje bilo, da bi jih sami dosti imeli; pa žalibog da ni taka, in sedanje ministertvo za to nesrečo kaj ne more, da so poprejšnji ministri tako slabo gospodarili, in tudi ni v stanu, kakor bi trenil, vse hribe poravnati in jame zasuti. Pa terdne volje je in tudi na pravem potu. Vojska se je že zmanjšala za tisoč in tisoč ljudi, uradnikov se je odpravilo tudi že sila veliko, in bode sčasoma še bolje, kakor jasno priča predlog, kterege je vlada storila vsem deželnim zborom zastran nove razdelitve posamnih kraljestev in dežel, — vse meri na to, da se pisarija in število uradnikov zmanjša. —

Komu se serce od veselja ne smeje, ki to vse bere? Vse to se je poravnalo v malo mesecih! Pa najslavnije delo, kterege je ministertvo Esterhazy — Belcredi doprineslo, godilo se je 20. septembra t. l. Septemberski manifest je zapisan z zlatimi čerkami v listine avstrijske zgodovine; to je zlato pismo, s katerim se začne nova, boljša doba carevine naše. Zastavljena je in ob moč djan nekaj časa februarni patent, ki je Avstrijo zavalil na globoko brezno pogube in razpada. Odpravljen je oktobjirana, proti oktoberskej diplomii narodom vsiljena ustava in dobomo tako ustavo, ktero si bodo narodi sami s svitlim cesarjem vred dogovorili in napravili. V tej ustavi ne bode več narodov, ki bodo gospodovali in narodov, ki bodo služili: v tej ustavi bodo vsi narodi enakovredni po cesarskej besedi: „Enaka bremena — enake pravice!“ In to slavno delo — delo miru in sprave med vsemi narodi avstrijskimi — poskuša in razvija se ravno te dni pred našimi očmi. Deželni zbori v Zagrebu, v Pešti in v Kološu, kjer je pod liberalno ustavo Šmerlingovo bila mertva tihota, kjer ni smel ubogi, tlačeni narod svojega glasu povzdigniti in potožiti kralju svojemu rev in težav svojih, — tu deželni zbori spet zborujejo in delajo v prid in blagor svoj pa tudi za srečo in slavo cele Avstrije. Cesar in kralj sam je odperl deželni zbor v Pešti in govoril s svojega slavnega prestola besedo, ki napolnjuje z veseljem serce vsakega rodoljuba. Poterdil nam je pri tem slavnem djanju v novič, da je volje ustavno vladati celo cesarevino, da je volje posamnim kraljestvom in deželam prepušiti vse pravice, kolikor je le mogoče brez škode cele deržave, in da je poln zaupanja do Madjarov, da se bodo zmerno in pametno obnašali in ne podirali sprave in sloge, ktere nam je vsem toliko treba.

Druga polovica leta 1865 je bila srečna: pričelo se je delo, ki razveseljuje in osre-

Besednik.

Jesenkova začetnica in njen pretresavec g. V. Ogrinc in Ogrinčev kritikar g. J. P. Anonymos.

Ko sem „Besednik“ v 95. in 96. št. „Slovenca“ prečital, vrivalo se mi je mnenje, da je g. Ogrinc g. J. P. Anonymos-a gotovo enkrat dobro našeskal ali zlasal, ter da se hoče g. Anonymos zdaj o priložnosti nad njim znositi in maščevati. Pa kimalo sem razvidel, da to nikakor ne more biti, kajti g. Ogrinc je, kolikor je nam znano, za kaj tacega preomikan in preuljuden; on nikomur rad ne zabavlja.

Ves drugačen se nam pa kaže g. Anonymos. Ta ti jo zna udrihati, da jej joj! Če se ne motimo, je sestavec: „Jesenkova začetnica in njen pretresavec g. V. Ogrinc“, ravno tisto tumpasto pero spisalo, ktero smo že pred 4 meseci v „Slovenca“ čutili, — pa je nekako spet prenehalo.

Radi priznavamo g. Anonymos-u učenost in sposobnost, pa kaj mu bote pomagali, če ju s tako strupeno, s tako neslano in neokusno mešanico prodaja? Mi vsaj (in z nami gotovo velika množina Slovencevih

bravcev) po čitanju omenjenega članka nismo bili ravno podučeni, ampak, rekli bi, nevoljni zbog strastnega početja. Vprašali smo se, kaj neki g. Anonymos s svojim spisom namerja? Bi li rad „slovenščini“ na noge pomagal, ali g. Jesenko-tu prijateljske nasvete dal ali g. Ogrinca očetovsko podučil? — Mi dvomimo, ker ves značaj g. Anonymos-ovega spisa jasno priča, da mu ni mar za vzajemno porazumljenje, za pospeševanje dobre reči, ampak da mu je le namen — neprilčno kazati lastno učenost in razžaljivno tlačiti tiste, ki se po moči trudijo za mili naš narod.

Kritika, kritika! Tako se vpije. Res, kritike nam je živo potreba, ali kritika mora biti prava, objektivna, ne pa le zanikavna, enostranska, še manj pa strastna in razžaljivna, kakoršno kuje g. Anonymos v svoji kovačnici. Kritika se mora ozirati na stvar, ne pa na osebo. — G. Anonymos gotovo ni čital sestavka „o prihodnji kritiki“, ki ga je spisal g. Fr. Zakrajšek. (Glej: slov. Glasnik l. 1865 šte. 11. str. 342.)

G. Anonymos pa morda poreče: Zakaj se derzne g. Ogrinc začetnico pretresavati? On ni temu kos!

Odgovarjamo mu: Zakaj bi pa g. Ogrinc tega ne smel? Ali je znabiti Jesenko-va začetnica res brez pomanjkljivosti? Kdo se upa to tako kategorično terditi? Mislimo,

da sam pisatelj g. Jesenko tega ne verjame. In kdo bi mogel kaj tacega zahtevati od prve književne prikazni na tem polju? Tu pa tam kaka malenkost pa tudi ne temni velike vrednosti začetnice, niti ne dela g. spisatelju sramcte, saj vsak pameten človek dobro ve, da celino orati je težavno.

Začetnica je dosti dolgo čakala kritike. G. Ogrinc je bil prvi, ki jo je začel pretresovati. Zakaj ni g. Anonymos prej prevzel tega posla? Saj ima prebistro oko, ktero je gotovo ktero napakico zapazilo; sposobnosti se mu tudi ne manjka, to priča njegov spis. Če pa ni nič našel, kar bi bilo grajati, naj bi jo bil pa na vse strani hvalil.

Pa, Ogrinčevo pretresovanje je morebiti nespodobno ali preostro? — To tudi ni res. G. Ogrinc govori spoštljivo in hvalilno o g. Jesenko-vi začetnici. Piše namreč: „Ves sem tistih misli, kakor „Slovenec“ v 65. listu dne 26. avgusta l. 1865 na str. 257, ko govore o gosp. Jesenko-vi zemljepisni začetnici pravi, da razveseli vsaka znanstvena ali podučna knjiga *) vsacega domoljuba. — Vsak začetek pa je težek, to je res in to priznava vsakdo, posebno pa je delo težko na taceem polju, ki še nima gotovih ter mičnih izrazov. Da se

*) Tedaj tudi g. Jesenko-tova začetnica.

čuje vse narode, ki obeta Avstriji staro-
davno moč, veljavo in slavo.

Hodi torej z Bogom leto 1865, ti si nam
vsem juterna zarja boljših časov:

„Dobro došlo leto 1866!“ —

Avstrijsko cesarstvo.

Svitli cesar se je 20. t. m. po noči iz Buda-
Pešte na Dunaj vernil. Kar časa je bil tam,
verstile so se svečanosti in veselice ena za
drugo. Navdušenost je bila silno velika, po-
zdravi živahni in mislimo, da tudi serčni.
Sesterski mesti, Buda-Pešta, da, celo kra-
ljestvo je odmevalo madjarskih „éljen“-kli-
cev. Cesar sam je vse to živo čutil ter
priznava v posebnem listu do ogerskega dvor-
skega kancelarja pl. Majlátha te serčne do-
kaze zveste udanosti in ljubezni z бесе-
dami: „Poln zaupanja sem prišel in še z
večim zaupanjem in nado, da se kmalo spet
vernem, poslovljam se“. Cesar tedaj ima
sam zaupanje in ga tudi serčno izreka, da
skorej pridejo dnevi blagovite prihodnosti.
Pa tudi pri drugih prihaja čedalje večja nada,
da se porazumljenje če tudi z veliko te-
žavo naposled vendarle zgodi, — kako? to
ravno je, se ve, da še očem našim skrito.
Vlada je očitno izrekla, da ne bode nobenih
Ovir ali zaprek delala, tedaj bodo pa tudi
Ogri sami kovači svoje sreče ali nesreče,
česar naj bi se vsegdar spominjali, da ne
bi preveč strun napenjali.

Pot, ki se je zdaj nastopila, je prava in
bode se tudi z božjo pomočjo cilj in konec
našel, t. j. porazumljenje, ako so vsi pametni
in zmerni. „Že zdaj, pravi vladina „Const.
Oesterr. Zeitung“, premišljeva cesarjevo
potovanje na Ogersko, zamoremo ž njego-
vimi posledki zadovoljni biti. Ne da bi pri-
čakovali, da bodo Ogri pripravljene več žer-
tovati, kakor kar jim je za njihov obstanek
potreba, ampak mi le hočemo s tem reči,
da so Ogri prej, nego smo se nadjali, s svo-
jim obnašanjem upanje v nas zbudili, da se
morda vendar porazumijo in spravijo“. To
bo gotovo vsem in celemu cesarstvu k pri-
du in sreči! Cesar gre s cesarico vred že
menda 10. jan. spet na Ogersko, kjer ostane
celi predpust.

Kakor časniki spet pišejo, izvoljen bode
vendarle graf Clam-Martinić za českega
deželnega glavarja.

Skof Strossmayer, pišejo nekteri, je spet
v posebnih opravilih na Dunaju.

Dežele notranje-avstrijske.

Iz Celovca. (Komedijska družba v
podporo realčanom; — božično

drevo). Kar ustavoljubna stranka v na-
šem deželnem zboru počenja, res je smeha
vredno, prava komedijska je. Napravil je to
šaloigro znani Blagatinšek žl. Kaiserfeld v
Gradcu in za njim jo igrajo nemški deželni
zboračiči. Tudi v našem dež. zborčku so
nekteri napravili protest proti september-
skemu manifestu in zdaj si oskerbljujejo od
gg. županov in srenjskih svetovavcev hvalna
pisma in zaupnice. Da pride kaj tacega,
vedel je že vsakdo poprej. Po Štajerskem
so velikaše te komedije gg. Blagatinška in
Waserja po več krajih imenovali častne ob-
čane, po Koroškem se jim pa pošiljajo za-
upna pisma, ktera terdijo, da ves narod
za njimi stoji! Dozdaj je došlo še le
troje takih pisem, čuda, da jih še več ni.
Ta poslanec je grajšinski oskerbnik, ki ima
vse ubogo ljudstvo v svoji pesti, zra-
ven pa še ima kakega advokata ali do-
ktorja ali notarja v nekem kraju za svo-
jega prijatla ali pa še celo za svojega
zeta. —

Uni poslanec je c. k. okrajni predstojnik,
pred katerim se ubogemu kmetu še zdaj hlače
tresejo, itd. . . . Da tak poslanec le migne in
zaupnic mu doleta na cente, vsak lahko ver-
jame, pa so tudi vredne, kolikor piškav
oreh. Zraven pa se nevedno ljudstvo še s
tim moti, ker se na vse gerlo trobi, da je
ustava v nevarnosti, da bodo Slovani vse
druge narode podjarmili, vsem slovanski je-
zik vsilili itd. . . . Ko bi ljudstvo le premi-
slilo in vedelo, za katero ustavo se ti ljudje
po deželnih zborskih toliko poganjajo, bi jim
namesto zaupnic gotovo le — figo pokazali.
Tudi mi, ki smo proti Schmerlingovi ustavi,
ki nas je pod bliščecim plajščem svobode
in ustavnosti tlačila, da Bog pomagaj, —
tudi mi, ki stojimo na strani sedanjega mi-
nisterstva, hočemo in tirjamo svobodo in
ustavo, pa ta mora biti boljša, kakor Šmer-
lingova, ta mora biti vsem narodom, ne
samo temu ali unemu, pravična, in mora
nam dati resnično svobodo in samoupravo,
da bodo vsi narodi mirni in zadovoljni in
ne bode več treba toliko vojske na nogah;
— da bodo tudi občine svoja opravila same
opravljale in ne bode več treba toliko urad-
nikov po cesarskih kancelijah, — da bodo
se stroški po tem pomanjšali in plačila in
davki znižali.

Zatorej vi „Verfassungsfreunde“ le delajte
in napravljajte komedije, za vami le stojé
vaši prilizni in zabiti slepci, — narod, pro-
sti in pametni narod za vaše komedije malo
mara in stoji le z dušo in s telesom za se-
danjo vlado, pričakovaje boljših časov po to-
likem terpljenju!

Že je tudi „Slovenec“ omenil, da se je v
Celovcu osnovala družba, ktere namen je
podpirati uboge pa pridne učence tukajšnje
realke. V nedeljo 24. t. m. se je izvolil
začasni odbor, ki bode obravnaval družbina
opravila tako dolgo, da izvoli občna skup-
ščina svoj redni in stanoviti odbor. Za za-
časnega perversednika je izvoljen poprej-
šnji mestni župan in tergovec g. Gabriel Je-
žernik, — za njegovega namestnika stolni
korač g. dr. Milar, — za denarničarja g.
Karl Radler in za tajnika vodja realne
šole g. Jožef Payer. Najpervo delo tega
začasnega odbora bode, da prosí tukajšnje
shranilnico, naj tistih 400 gl., ki jih je do-
zdaj darovala vsako leto tukajšnji realki,
tudi še zanaprej dajati blagovoli. — Po stari
navadi se je tudi letos po več krajih posta-
vilo tisto prelepo božično drevo, kterege
mladi svet že dolgo dolgo težko pričakuje.
To se je godilo v šoli za male otročiče, v
napravi za gluhomutce, kjer so sami presvit.
knezoškot pričujoči bili; — dobile so si-
rote kaj lepих reči, ktere so jim dobre duše
bile darovale. Pa vendar najlepše tako drevo
smo videli v družbi za rokodelske poma-
gavce. Kakor vsako leto postavilo se je tudi
letos na sv. Stefana večer.

Ta družba ima tri velike sobane pa vse
so bile ljudi tako polne, da se je vse terlo.
Ob sedmih stopi sedanji oče č. g. Eichol-
zer Albert, kaplan pri mestni glavni fari,
na oder in govori tako mično in serčno, da
je vse ganil. Pravil je, da je zdaj že več
kot 400 takih družeb po svetu, da tudi Cel-
ovška že 10 let obstoji in da se je ravno
zdaj taka družba tudi v Belace osnovala in
se bo na sv. treh kraljev den slovesno od-
perla. Tudi celovška družba pojde k tej
slovesnosti v Belak. Milo se je ljudem sto-
rilo pri sercu, ko je omenil očeta teh dru-
žeb, g. Kolpinga, ki je ravno pred nekimi
tedni v Kolinu zamerl. Po tem je razlagal
prvi dve besedi, kteri so si izvolile roko-
delske družbe za geslo: „Vera“, „ljubezen“;
uni dve je prepustil na prihodnji govor. H
koncu se je pa vsem č. gg. dobrotnikom
te družbe kaj lepo in serčno zahvalil. Za
govorom so eno prav lepo in navdušeno za-
peli, za pesmijo je prišla deklamacija in tako
so se čredile pesmi in govoriče. Slednjič
pa se je prisvetilo lepo božično drevo, na
kterem je bilo obešenih veliko lepих pa tudi
dragih daril. Začela se je loterija, pri kte-
rej se je kazalo, komur sreča smehlja. Dru-
žniki so pa dobili vsak svoje darilo. Spet se
je pokazalo, da sv. cerkev ne zabi in ne
zanemari nobenega stanu, in da ravno ona
ljubeznjivo skerbi za vse ljudi.

pa to doseže, da dobi slovensko slovstvo
stalnih in dobrih izrazov, to je naloga izve-
denim, ki naj bi krepkeje podpirali pisa-
teljevo početje. Lepo pretresovanje besed
na vse strani, in če se to na umni podlagi godi,
dobilo bode slovstvo veljavnih izrazov. Če
torej jaz primem za peró, da potegnem
na svitlo nekaj izrazov, itd. iz g. Jesenko-ve
zemljepisne začetnice, storim to le zato,
da bi se ustanovila razprava v
tej reči.

V „Novicah“ (glej list 49. str. 396) pretre-
suje g. Cigale navedeno začetnico gledé ter-
minologije. Ta gospod je zapisal kakor sam
pravi „nekoliko suhoparnih vrstie, ako-
ravno g. Jesenko-ta marljivega obde-
lovavca na slovenskem zemljepisnem polju
imenuje. Učenega g. Cigale-ta veseli, da
je gosp. Ogrinca pri pretresovanji knjižice
vodila enaka misel, kakor njega. G.
Cigale res ne pritrdi vsem Ogrinčevim opom-
bam in opazkam, pa jih tudi vseh ne za-
vrže, kakor g. Anonymos. Na našega vrle-
ga g. Cigale-ta, kterege že več let poznamo
kakor veljavnega razsojeavca, posebno v
jezikoslovnih rečeh, — bomo se pa tudi
smeli nekoliko zanašati, — ali ne?

G. Ogrinca gre hvala, da je začel prete-
žavno še čisto neobdelano astronomiško polje
obdelovati. Upamo, da ga neprijateljske
pšice ne bodo ustrašile, niti mu poguma
vzele; marveč pričakujemo od g. Ogrinca,

gledé njegove neutrudljive marljivosti in nje-
govega iskrenega domoljubja več, nego kaj
srednjega.

Razprava o Jesenko-tovi začetnici se je
tedaj pričela. G. Ogrinca jo je sprožil. Iz-
vedeni učenjaci naj se razprave udeležujejo,
da se vstvari knjiga na vse strani izvrstna,
kajti več oči več vidi!

Ne dvomimo, da bo vrli gosp. Jesenko
rad sprejemal nasvete učenih gospodov po
prislovici: „Qui sapiens est, audit con-
silia“.

G. Anonymos-u pa želimo manj strasti v
svojih spisih razodevati, da ne bi podiral,
mesto da bi podpiral. Skoda za njegovo
obširno učenost, če jo misli tako napak
obračati. *) F. S. P.

Kdo naj lika slovenščino?

Iz Haloz R. B.

Slovenec, le nekoliko omikan, razgle-
davši se po Slovenskem oziroma na jezik,
lahko sprevi, da je več ali menj premre-

*) Smešno, pa tudi abotnaj je g. Anonymos-ova opaz-
ka, da je g. Ogrinca svoje spise po Humbolt-u,
Mädlerju, Littrow-u itd posnel. Saj skorej vse
naše znanstvo na auctoriteti stoji. Tudi g. Ano-
nymos je svoj spis po slavni učenjaci sestavil.
O lastnih iznajbah g. Anonymos-a vsaj mi še
nisimo slišali, čeravno se imenuje šternukar na
domorodni zvezdarini. Pis.

žen s tujkami p. na Prekmurskem z mad-
jariznami, čeravno malo, ker to ljudstvo, ne
imajoče do najnovjše dobe učilnic, ostalo je
v prvobitnosti; na nemški meji z nemčiz-
nami, proti laški pa z laščiznami, saj tudi
v narodovem osrčju je prepreden s pajcino
tujega življa. Vzrok poslednji nezgodi so vsi
učni zavodi in urad. Drugi nam sosednji
narodi so imeli več prilike in več pravic se
okolnostim in razmeram primerno razvijati
na podlagi svojega narodnega jezika, kakor
mi. Madjarjem je sicer bila latinščina mnoga
stoletja uradni jezik, toda mrlči živim ne
dela kvara, samo zlati čas jemlje, da se vča-
sih domača beseda nekoliko zanemari; ven-
dar se da lahko popraviti, kar ni seglo v
narod, ampak je bila le učenjakom lastnina.
O nemščini in laščini ni treba besed tratiti.
Nam pod jarmom tujega življa vzdihajočim
se je vse kratilo razum molitvenic in nekih
malenkosti, kar bi narod moglo dušno vzdi-
gati, od tiste dobe, kar smo sedanja selišča
zasedli; ljudske učilnice so drugam merile,
nego na narodno omiko slovenskega seljana,
tako slabo so mu pod pazduhe segale, da se
ni mogel vznesti črez mekanično branje, le
najnovjše čas mestoma malo bolje ugaja,
toda samo ondi, kjer so sposobni, da si pre-
redki učniki, indi je z razumljivostjo petični
strošek. Propovednice so malokdaj in malokje
bile glasilo primerno nauku rešnikovemu, pa
odkod bi se tudi bilo vzelo, ker nikdo ni

Iz Celovca. (Pismice učitelja svojim bivšim učencem v Borovljah.)

Dragi moji!

Iz ust verlega moža, ki med Vami biva, slišal sem, da jih mnogo izmed Vas misli k družbi sv. Mohora pristopiti. To naznanilo me je zelo razveselilo. Nemaren sevec in delavec bi jaz bil na slovenskem polju, ki je bilo meni obdelovati, ako se ne bi oziral tje in dobro pazil, kakošen sad bode vsako od mene zasejano jedrice pognalo. Vidim, da moj trud ni bil zastoj, akoravno so bile ovire strašno velike.

Ako bote po takem potu hodili, kakor ga nastopiti želite, tako bode postali vedno bolj vredni sinovi matere Slave. Naša dolžnost je pokazati drugim v omiki slovečim narodom, da nočemo zaostajati v omiki pa tudi ne pripustiti, da bi nam drugi v narodnih zadevah kakor v ostalih rečeh naše pravice kratili. Vi ste, mislim jaz, že spoznali, da je narodno razvitje, narodna moč le po maternem jeziku mogoča. Zatorej prebirajte prav radi slovenske knjige in časnike, kojih je že na kupe, pilite in izobražujte svoj mili in lepoglasni materin jezik vedno bolj in bolj! To pa še ni glavna reč, temoč le sredstvo za sverho. Ako hočete iz branja pravo korist zajemati, morate pazljivi biti, da veste kaj berete, da prevdarite, zakaj berete; če tega ne storite, Vam utegne branje še celó škodovati.

Kaj naj berete?

Le to, kar je dobro in lepo, za serce in dušo koristno, znanstvene in vedostne reči, ki so Vam v dušni in telesni prid. Berite pa s pazljivostjo in s peresom v roci, da si zaznamovate ali zapišete, kar je posebno dobrega, in vedno z obzirom na poprejšnje, da se misli ne pretergajo; da kraj branja sami sebe prašate, kaj ste se iz prebrane knjige naučili. Prav dobro je, če imate radovednega prijatla, kateri se branja udeležuje, da se o zbranem razgovarjate. Marsiktera reč se še le po takem razjasni. — Slovenske knjige za branje se lahko izberó, ker Slovenci nimajo še tako nevarnih in zapeljivih knjig, kakor jih imajo Nemci, Francozi in drugi narodi. Kar Vam sv. Mohor pošiljal bode, Vam je vse v prid. Poslednjič polagam še vsakemu izmed Vas na serce, naj se ne sramuje nikdar pred svetom svojega maternega jezika, kojega je Stvarnik dal narodu, nad kojim solnce ne zahaja! — Živijo!

Na den sv. Štefana v Celovcu.

M. Iz Maribora. — (Volivev novega čiat. odbora. Vojaki in kme-

tje.) (Konec.) Tega, ali je vojakom treba, kedar nimajo službe, orožje nositi, mi nikakor ne moremo zagovarjati, ker nimamo nikakoršnega vzroka zato, da bi v mirnem času biloborožen, saj ne živimo med tolovaji, da bi se eden drugega bali ter se le na vojaško pomoč opirali. Bolj izobražene vlade spoznavši nepotrebnost orožja pri prostih vojaki, prepovedale so jim že davno orožje nositi; tako na Angleškem ne nosi nobeden vojak orožja razun v službi. Na Francoskem, kjer vojak na svojo vojaško čast kaj zelo gleda, vendar še oficir le takrat nosi sablo, kedar tirja vojaška čast. Tako je tudi na Belgijskem in tudi na Bavarskem.

Ako prosti vojak ne bi bil oborožen, ne bi gotovo tako pogostoma obžalovali pretepanj, ki se godé med kmeti in vojaki, kajti priloznost in upanje zmage je večkrat tisti hudi duh, ki podžiga k prevzetnosti in potem k pretepu in ubojstvu.

Iz doljnega štajerskega. A. — (Kaj čaka učitelje?) Naznanjam ti dragi „Slovenec“! ves potert, da se pri nas še vedno ljudje svoje národnosti zavedati nočejo, marveč z vso močjo le v nemščino rijejo, ko kert v zemljo ter šaljivo večkrat govore: „Kakoršni smo — taki pa ostanemo!“ Le nemško, nemško nam otroke učite! Slovensko že tako znamo! Vi gospodje, radi bi radi, da bi — kmet še za naprej butast ostal ter mu z vso silo hočete „hervaško špraho“ v šolo spraviti! Čemu otroke v šolo, ako se pa nič nemškega ne naučé, i. t. d.?

Žalostno tedaj je tako očitanje za nas ravne učitelje, ter smo si nekteri silno veliko nadleg na glavo nakopali, da pri podučevanju mladine slovenščini prostor priznavamo — nemščini ga pa spodnikamo!

Slabo smo shajali že poprej, ko srenje oblasti do svojih učiteljev imele niso — kako, vprašam, se bo pa usmiljenja vrednim učiteljem zdaj v novejših časih godilo, ker jih zadelj narmanjše reči kar na vrat na nos gostokrat posloviti hočejo?!

Tako tedaj, dragi mi „Slovenec“, le razglasuj po svetu zanikerne-terdovratne-nemškutarske ljudi, ki jim je za národnost toliko mar, ko zajcu za zobe, da se bo po tem lahko razvidelo, koliko je še spijočih ljudi, med ktere sovražnih brez skerbi ljudsko seme!

Iz Haloz. R. B. (Kaj in kako?) Pogostoma se sliši od uradništva sponosica, da naše občine niso godne za samoupravo, da nimajo potrebnih sposobnosti, da ni najti omikanih ljudi za županovanje, in Bog si

ga vedi, kaj vse. Povod temu sponašanju je najbrže deloma bojazen za službo in za svoj trebuh, ker s tem, da občine prevzamejo največ uprave, bode gotovo mnogo menj uradnikov potrebno, nego doslé, in kedar se občine po župah ali farah vstrojijo, bodo od njih uradniki voljeni, nikakor imenovani. Vsaka slovenska občina bo na to gledala, da si izvoli gospoda, ki je kos slovenskemu jeziku v besedi in pisavi, t. j. takega, kateri bode znal gladko uradovati v slovenščini. Sedanji uradniki naši pa še večidel nimajo te temeljite znanosti, učiti se ne hoté, misleči in želeti, da vse pri starem ostane; vlada jim tudi še zdaj ni odločila roka, do kterega bi hoté obdržati ali dobiti službo se popolnoma sposobni izkazali v slovenščini; brez te zmožnosti pa jih pametna občina volila ne bode, tedaj se kaže, da bi utegnili ostati na cedilu, in odtod ono granjanje samouprave in hvalisanje starega kopita! Sicer omenjena graja ni po vsem prazna, kako poprek stoji z omiko našega zatirane naroda, smo že večkrat povedali, in dolžni smo priznati svojo revščino, toda poskusimo vzrok temu poiskati.

Omiko v prirostem narodu pospešujejo najpopred narodne učilnice, čijih naloga je ljudstvo izuriti v najpotrebnejših rečeh segajočih v njegov okrog. Pošlje li seljan svoje dete v učilnico, tako hoče pod pazduhe seči njegovi sreči in oblaženju; želi, da bi razumnejše od njega postalo; da se dovoljno podučí v verstvu ter pozneje ravna po krščanskih načelih; da se nauči umno voditi domače gospodarstvo in kmetovavstvo; da si zna zapisati, kar mu je treba; da si kak primeren in podučén častnik prebira in ga razume; da se ponaša kakor vreden družnik svojega naroda; da premore svoje misli jasno ter lepo v domači besedi razodevati; da času primerne razmere in okolnosti, kolikor njegov stan zahteva, more pojmiti; s kratkim, da postane pošten, nraven, omikan narodnik in državljan v najboljšem pomenu. Omikaljšča, ki skrbe te lastnosti v mladino presajati in cepiti, bile bi narodne učilnice, učeeče, kako naj se ljudstvo znebi nevednosti, neumnosti, divjosti in sirovosti, ter obleče dostojnost blagega človeka. To je namen in naloga narodnih učilnic. So li dosedanji zavodi zadovoljili omenjenim tirjatvam? Nikakor! Učitelji niso bili temu primerno vzgojeni, poprejšnje berilne knjige skorej praznega zdržaja, slovnica tujstvu služeeča, kakor še tudi den denešnji, isti imeniki učilniški in vse drugo je merilo na nemčevanje, krvavo malo pa na pravo omiko. Kako bi se tedaj

gledal na redno in slovniči prijetno besedo; inaci je bilo pri drugih narodih. Poslednjih 17 let je napredek očivesten, pa to so le svetle rečine po obširnih temnih logovih, večina ostaja ondi, kjer je bila pred „Novicami“ ter ostane do groba; kako bi tudi drugači bilo pri možakih, ki še ne vedó za prvi red sklanjati: rak-a, mesto-a, ako bi jim butaro napoleonov kazal, kamoli molitev, mače, igo itd., o skladnji se jim pa še celo ne sanja nič! Učilnice so nam bile od prve do zadnje hudobne mačohé, samouki pa so redki, kakor nam Haložanom skratec pred dvema letoma; le na mlajše duhovništvo polagam vse upanje boljše sreče; imelo je priliko, ima pa tudi pravo voljo narodni omiki streči. Kar pisarnice ponujajo, pre-dobro vemo, da nam je odtod največa skvarjenost vselej prihajala in vedno v isti meri prihaja; te so najhujše kazivnice lepega nam jezika. Nijednega uradnika še skoro nismo slišali govoriti z narodom v besedi, ktera bi se nekoliko prilegala uglajenemu človeku! Kaj bi neki Nemci rekli, ako bi jim uradniki s tako kukavnim jezikom stregli? Mislili bi, da se iz njih noreca delajo, ter jo hotoma žalijo, mi krotki Slovenci pa se priklanjam tako žlobodri! Mnogo nesnage in gnjusobe v govor spravljajo tudi dosluženi ali odpuščeni vojščaki, kateri naučivši se nekaj tujk menijo, da je samo zlato, kar potem doma radi trosijo hoteči se kazati modrejše.

Ti so štirje žlebovi, po kterih se je mnogo strupa scedilo in se še scea v osrče prekrasne domače besede. Hoté silni strmen te kaluže zavreti je treba močnega jeza, ki ga zamorejo le omikani narodni korenjaki narediti.

Mejaštvo z drugimi narodi se ne da in ne more odstraniti, tedaj, dokler bode nas in razrodnih sosedov, ostanemo v dotiki; toda skrb nam bodi ravno na mejah ljudstvo marljivo učiti, narodno zavednost buditi, narodni ponos vcepljati, ljubezen do domače besede vlivati, njeno lepeto in draginjo razvijati in kazati na toliko, da premahne sočutje za domačo reč, knjižice izpravno spisane mu ponujati, v gladki obliki se z njim pogolčevati, ter sam ljubezen javljati za svojo narodnost. Ravno tako se delaj po vsi domovini. Kdo bi pa naj prevzel to opravilo? — Kdorkoli ima sposobnosti in priliko družiti se z narodom, bodi si tega ali onega stanu, tedaj ljudski učitelji, duhovniki, pravniki; časniki in narodna društva po spisih, čitavnice v vsakem oziru, rečniški in gimnazijski učitelji na svojem mestu. Ljudski učitelji imajo največ prilike deco voditi v lepem govoru, hrge in grče klestiti; toda treba je, da sami imajo primerno lučnico, t. j. da sami dobro vedó rabiti narodni jezik; hira li še mestoma, ugladi naj se z marljivim učenjem; narodni učnik in nevednost materinskega jezika si je v primernem nasprotju.

Duhovništvo, hodeče mnoga leta po nemških mestih in nemško-latinskih učilnicah, skoro je na pol zabilo materinščino do nastopa v pastirstvo, primorano pa v njem rabiti narodni jezik, kterege se je menda kako uro v Gradcu učilo, pa ničesar naučilo, si ga je kakor tako kovalo po tujih kolomerih; ne zmogše posebno potrebnih besed lotilo se je tujih, odtod se razvidi, da smo mnogo pokvarili, akoravno samo nas ne teži vsa krivnja, dolžni smo vendar mnogo popraviti. Vsak naj se tedaj trudi odsle nebeske resnice razkladati v lepi, čisti, izpravni obliki, k temu veže vreden in ineniten predmet, lastno poštenje, čest in omika, to mora ljudstvo samo zahtevati od svojih učnikov in vodnikov. Nikar den denešnji več ne reci: Saj me ljudje razumijo! — Saj četveronožnike tudi razumimo, kedar gladni večijo ali hržejo hoté krme. Tak izgovor je dokaz velikega siromajstva, nikakor pa dostojno spričevalo omikancu. Kedar si v kakem društvu, ne zamúdi svoje dolžnosti tudi v tem oziru; vedi, da si slovenski duhovnik, tvoj govor bodi povsod bézpečno ogledalo drugim. Da se pa to da učiniti, treba je, da znaš svoj narodni jezik do korena. Bodemo li od vseh strani skrbno likali premilo slovenščino, napotki zginejo, grda mešanica spremine, predragi materi Sloveniji pa spletemo, kakor nje spoštujoči sinovi lep venec, kateri jo bode dostojno kinčal pred svetom.

narod mogel omikati? Kako se je tedaj čuditi, da učilnice niso svojega namena dose-gale? Vse to pa je vlada imela v rokah, ktere uradniki nam tako radi oponašajo ne-godnost našega naroda za samoupravo. Ka-kor ste ga vzgajili, tako ga imate! More-biti pa so uradniki imajoči posla z župani in narodom poprek pripomogli k narodni omiki. Kar jaz pomnim, nisem dozdam poznal treh takih gospodov, kateri bi bili vedeli raz-umno in gladko s podložnimi strankami govoriti ter jih učiti, — otrobi se je največ vezalo. Spominjam se, kako slabo je lani nek poverjenik župansko obljubo govoril, močnega želodca je treba, kateri more pre-kuhati take nespretnosti. Vse okrožnice in dopise so davali in davljejo v nerazumlji-vem, nemškem jeziku in sicer v strahovito dolgim ter zapletenem slogu, s čemur je malokdo vedel prav ravhati. Odkod bi se tedaj vzelo? Pa še se drznete podtikati ob-činam negodnost vi, kateri krivnjo nosite! Dajte nam prave narodne učilnice, pošiljajte vse dopise v slovenskem jeziku, in sicer v lepem, razumljivem in čisto kratkem slogu, in zagotovljeni bodite naglega napredka in hitre godnosti; dokler pa ostanemo v dose-danjih polutansko-nemškutarskih okolnostih, — slabo za našo omiko in napredovanje!

Iz doljnega k. — a — (Čudne pri-kazni v ljubljanskem dež. zboru.) Vedenje in postopanje veliko naših poslan-cev nam tukaj nič kaj noče biti po všeči. Tu pa starih zagrizenih birokratov še v misel ne bom jemal, ker nje preveriti bi se ravno toliko reklo, kakor zamorca umivati! Prav dobro prilaga se jim iz „Unschuldige Revue v. Satanasius am blauen Bach“ g-rofju Auersbergu (Grünü) zložena prislo-vice: „Europa's Herz ist mir zu klein — Germania muss grösser sein“; — ali da tudi tistih ne bom reščetaril, katerim velja Santanazijev: „Ich bin Mann, durchaus kein Knäblein — Morgens Slave, Abends Schwäb-lein“ — zdi se nam med drugim le to naj-veče čudo, kako da c. kr. gg. uradniki z Belcredijevim ministerstvom ne vlečejo, ker sicer bila je do sedaj zmiraj navada, da so taki gospodje vedno le v vladin rog tro-bili. Kaj je to, vganite, da jih je septem-berski patent tako prestrašil? Svetli cesar pravi, da hoče imeti mir s svojimi narodi; a sedaj je videti, da ga ravno njegovi slu-žabniki najbolj kalijo. Pač mora biti slastno zveličanje, Šmerlingovo dete pestovati! Gos-podje! le nujte ga še božati in ljubkati; a Belcredi ga je v zibelko položil in sep-temberski patent mu je „spančikaj sladko!“ zapel.

Čudo, prečudo je na dalje, kje da se je Sent-Jurski g. G. Anastazijevega in Kromerjevega duha tako navzel, da jo je že precej z začetka v slavni njun tabor kre-nil. Čujte, g. G.! kaj Vam Satanazi pravi: „Slovenski golobček ich glaube — Taugt niemals als Frankfurter Taube“. Zapomnite si te besede z nekterimi družimi svojimi to-varši vred, ako morda ne hrepenite po ča-sti, da bi Vas v Tržiču za častnega tržana poslavlili, in ako imate načela, da bi svoje ime s tem pozabljivosti oteli, in se neumrljivi storili, da ste kdaj svoj rod zatajili in dom zat-ri. Že sedaj kolne taka imena vsak na-rodnjak, in zgodovina za nami pisala jih bode s krvavimi črkami. Nezaupnica sept. patentu je razodela vaše in vaših tovaršev misli, ter pokazala, kako svoj dom spošči-jete in svoje rojake ljubite. To ste si za-možje in podlage ptujčevi peti; vklonite jim svoj vrat, — mi s svojih nikakor ne v klonimo več!

Posebno pa slehernega domorodca srce boli, slišavši glas iz bele Ljubljane, da še celo tisti možak, od kterega je v l. 1862 Satanazi po pravici smel reči: „Der Wahr-heit Freund, des Rechtes Hort, für uns erschallt dein männlich Wort“, se je l. 1865 zastavi enakopravnosti odprisel. G. dr. Z., je li to mogoče? — Vemo, gospod do-ktor! da ste rojeni na Tiroljskem; a vemo tudi, da rojeni ste od blagih slovenskih star-

šev; oče Vam je iz sloveče županove hiše, pod znožjem domačega planinskega velikana tekla je njemu in materi Vaši zi-belka. Stric Vaš rajni in kanonik ljublj-ski bili so Slovenec z dušo in s telesom; oni so v 4. letu bogoslovja prvi zlagali pa-stirstvo v slovenskem jeziku. Mi tega od Vas ne zahtevamo v toliki meri, ali gledé na rod svoj, prosimo, ostanite nam vsaj pra-vični; bodite nam „der Wahrheit Freund des Rechtes Hort!“ V tem bodi Vam g. Her-mann na Štajerskem živ izgled!

Deželni zbori.

Koroški. V. 13. seji je zbornica dve prošnji: eno so jej poslali učitelji na kmetih, in prosijo, naj bi se jim ustanovila gotova plača; drugo pa koroško stenografično dru-štvo, ki prosi podpore. Odbor, ki ima ad-reso na Njih Veličanstvo zarad Rudolfove železnice izdelati, izvolil si je kerškega kne-zoškofa za prvosednika.

Zadnja volitev beljaško-rožeškega volit-nega okraja se je poterdila in g. Walter je poslanstvo nastopil. Na dnevnem redu pa je bila bolnišničina zaloga. Za upravne otroške se je 5000 gl. dovolilo, akoravno je število bolnih od 44 na 60 poskočilo. Oskerbniku za najemščino se dovoli 40 gl. za posebna plačila pa 369 gl. več od po-prej, ker je zdaj treba pomočnega strežaja. Vse drugo se poterdi, kakor je odbor na-svetoval.

Upravni stroški rodovnične zaloge so se za 380 gl. zmanjšali, vse drugo pa po od-borovem predlogu sprejelo.

Upravni stroški pri ubožnični zalogi so se za 100 gl. zmanjšali, pri sirotišničneji zalogi pa se je vse po odborovih nasvetih odobrilo. — Naposled pa je prišlo na versto sporočilo dež. odbora o dež. nepremakljivem posestvu s predlogom, naj dež. zbor poseben odbor 7 poslancev zanj izvoli, kar se je tudi berž zgodilo. H koncu je zaslišala zbornica zahvalnico, ki jo je poslal špitalski volitni okraj v zahvalo, da se je tako verlo (!) za ustavo potegnila. Ne bo nič zdalo! Smo že slišali šeptati, kako so jo napravili!

V 14. seji je zbornico najprej odobrila po predlogu dotičnega odbora proračun tu-kajšnje zastavljavnice o predlogu za pri-merno preuredbo dačne postave za žganje pa je po nasvetu dež. odbora izrekla, naj se, ker je še treba to reč na vse strani do-bro prevdariti poseben odbor izvoli — kar se je tudi koj zgodilo. O tretjem predmetu ki je bil potom na dnevnem redu, nastalo je spet precej živo pričkanje. Dež. odbor je namreč po svojem poročevalcu predložil, naj se shranisce, kjer je spravljeno mestno orodje, proda, in sicer g. Majerju, ki ima koj zraven svoje posestvo in je voljen novo pohišje tje postaviti in tudi glasilo še eno leto shranovati. Nedavno pa je posestnik Punčart 1100 gl. ponudil, Majer pa potem 1110 gl. in je dal tudi že kamenja za zi-danje pripraviti. P. je potem na 1500 gl. poskočil, pa tudi M. je rekel, da rad toliko da. Tedaj pa, pravi poročevalec, predlaga odbor, naj se M. za 1500 gl. prepusti, kar je tudi g. Nagel od strani mestnega sveto-vitstva priporočal. Poslanec Rulic, ki je že unidan pripravno besedo zastran bolni-šne najemnine govoril, je tudi zdaj vstal in tirjal, naj se posestvo po dražbi proda, in sicer tolikanj bolj, ker bi g. P. celo

2000 gl. rad ponudil, ali pa naj se vse odloži, dokler da se z dotičnimi gospodi kaj za terdno ne sklene. Ali njegov predlog je pri glasovanju padel, sprejeto pa je bilo, kar je dež. odbor nasvetoval.

Štajerski. 21. dec. je poslanec Raz-lag predložil, naj se poseben odbor izvoli, ki naj za potrebne pripomočke zve in jih zboru naznani, kako gre za varnost osebe in premoženja skerbeti in potepuhe po kme-tih poloviti. Ta nasvet je gotovo okolišči-nam primeren in potreben. — Posvetovaje se pa o proračunu izrekla je zbornica po odborovem predlogu med drugim tudi to, da jej je žal, da se je ustava ustavila in ž njo marsiktera dobra reč, itd. V štajerskem zboru se žalovanje in protestovanje vije ka-kor morska kača! Ali je pač nepotrebno. Dež. odbor so tudi prosili, naj za varnost skerbi in vlado prosi, da žendarme pomnoži in nastanovanje vojakov zljajša ali primerno razdeli.

Goriški zbor je 21. dn. t. m. z večino glasov (s 13 zoper 6) zaupnico ali adreso na vlado poslati sklenil in s tem tedaj tudi svetu pokazal, da mu je septemberski raz-glas po všeči in da ministerstvo po pravi poti hodi.

Terzaški. Tudi tu je poslanec Hermet nedavno predložil, naj se zaupnica na Du-naj pošlje. Zakaj pa tako pozno, prihaja neki od tod, ker se stranke niso mogle med sebo nikoli zediniti.

Vorarlberski zbor je sklenil deželno norišnico napraviti, ki bo stala 40.000 gl., zastran oskerbljevanja cerkvenega premo-ženja pa je določil, naj se napravi posebna naredba s briksenskim škofom, kaj in ko-liko da ima občinske svetovavstvo opraviti. Gg. poslanci so tu celo tirjali, naj se po-polnoma loči cerkev od države, itd.

Gališki. Poljaci so vendarle spet Rusi-nom v zboru — zobe pokazali, kar je ža-lostno! Pri volitvah v odbore so Poljaci Rusine večidel spodrili, tako da se Rusini poslednjič niso hotli več volitev udeleževati. — To nam spet priča, da so nam parla-mentarne večine v škodo, in da tedaj niso za nas.

Salcburški zbor je imel 23. dec. svojo 15. in zadnjo sejo. V tej je sklenil derž. ministerstvo prositi, naj bi kmalo postavo za berače in potepuhe izdalo, in naj se tudi srenjam dobro zažuga, da bolje skerbé za varnost. Odbor, ki sprejema prošnje, naročil je občinam, naj vprihodnje vsaj 10. dan potem, ko se zbor odpre, svoje prošnje vložé, drugači se ne bode nanje gledalo. Naposled se zahvaljuje dež. glavarja na-mestnik g. dež. namestniku v imenu cele zbornice za njegovo prijazno obnašanje in skerb, nadškof Tarnoci pa dež. glavarju in njegovemu namestniku, da sta vsa opravila tako dobro vodila in opravljala. Dež. na-mestnik se potem lepo zahvali ter poslan-cem vošči vesele praznike, ki jih bodo z dobro vestjo gledé na doveršena dela go-tovo veselo obhajali.

Ptuje dežele.

Gerška ima spet novo ministerstvo, ki ste ga Bulgaris in Kumunduros sestavila. Skorej pa se bode pokazalo, ali bo imelo to vendar kaj upljiva in veljave, nego so po-

prejšnja imela. Kralj, pa tudi narod, ni nič kaj zadovoljen.

Tolikanj bolj pa se sporoča, kako da so na Švedskem s kraljem zadovoljni, ker jim tako po godu dela. Oni dan je hotlo ljudstvo svojega ljubljene kralja v kočiji v njegov grad peljati, ali on je rekel: „Dokler živim, ne bom dopustil, da bi ljudstvo kdaj uzde nosilo!“

Na Parskem je nastal nedavno nekaj razpor na kraljevem dvoru. Nek izversten godec, z imenom R. Wagner, se je nekaj preveč štilil in tako zmešnjave delal. Kralj pa zvedevši, da ni ljudstvo s tem zadovoljno, poslovil je hitro tega godca, rekši; de mu je čez vse mar, da je ljudstvo mirno, zadovoljno in srečno. — To je lepo!

V Florenciji je tudi te dni ministerska kriza. Nek dan so namreč stari ministri pri glasovanju za nek predlog v manjšini ostali in se potem koj ministertvu odrekli. Ker je menda spet Lamarmora povelje dobil, novo sestaviti, sprejel bo najberže več starih za ministre; le od fin. ministra Sella se čuje, da ni nikomur po volji. —

Sporočilo pervosednika Johnsona do derž. zhora zdaj že bolj mirno in hladnokervno premišljajo, pa kakor koli ga obračajo in tehtajo v Parizu in drugod, ne morejo najti v njem, da zagotavlja mir za vselej. Tolikoveč jeli so se spet pogovarjati, da, če se Napoleon z lepa ne umakne s svojo vojsko iz Mehike, zgrabili bodo severni Amerikanci za orožje ter s silo zapodili Francoze čez morje. Na to tudi že meri dotičem predlog v obeh zbornicah v Wašingtonu, po katerem naj se izreče, da je mehikansko cesarstvo nepostavno in nevarno, in naj se tedaj prej ko mogoče za ljudovlado zamenja. Ni pa zdaj težko ugihati, kaj bodo poslanci sklenili, ker pregloboko je vsem vkoreninjena ljubezen do republikanskega vladinega načela. Po tem takem se pa tudi za Napoleona in Maksa bližajo britki dnevi, toliko bolj, ker je modri belgijski kralj ravno oči zatisnil. To je pravi poskusen kamen za Napoleonovo politiko, ki se na razvalinah francoske ljudovlade šopiri, ki jo pa zdaj kaj lahko republika spet v kozji rog vžene.

Pa tudi Angležem se ne obeta nič dobrega. V Parizu si že šeptajo, da pridejo Angleži kmalo v velike zadrege. General Schofield je znanega fenijanskega načelnika Stephensa one dni v Parizu očitno sprejel, kar nič dobrega za Angleže ne pomenja. General pojde neki tudi v Rim; zakaj, še ni znano. Začel se je že nekako klopčič mesti. Morebiti bo pa Napoleon že na novega leta dan ktero bolj določno povedal.

V poznanskem deželnem zboru je poslanec Lubienski predložil, naj se kralj v posebnem pismu zaprosi, da pruske podložnike poljskega rodu, ki so se zadnje vstaje na ruskem Poljskem udeleževali in tedaj kervavi sodbi zapadli, pomilosti. Zbornica je pa ta predlog zavergla in s tem svoje sovraštvo do Poljakov očitno pokazala. Tudi po naših občinah in zborih se žalibože še ravno taka godi!

V Parizu so one dni dijaki na latinskih in viših šolah zelo razsajali. Precej veliko so jih zapodili.

Novi belgijski kralj je 17. t. m. na ustavo prisegel in pri tej priložnosti sledeče besede govoril: Belgija je zgubila, kakor jaz, svojega očeta. Perva dolžnost nam pa je zdaj zvesto nasledovati njegove nauke in nikdar pozabiti, kakšne dolžnosti nam nalaga sveta ta dedšina. Jaz bodem Belgiji kralj, ki je z dušo in telesom Belgijanec, ki je celo svoje življenje Belgiji posvetil. Kakor moj oče ljubim tudi jaz ustavné naprave, ki so nam porok za red in svobodo, najterdejši podlogi za prestol. Belgija bo znala varovati neodvisnost svojo. Moj oče, ko se je na prestol vsedel, rekel je te le pomenljive besede: „Moje serce ima samo to željo, da vas vidi srečne.“ Tudi jaz ponavljam te besede. — Ves govor je bil z nepopisljivim veseljem sprejet. Radost med Belgijanci je velika. Ne manjka se sicer ljudi, ki se drugam ozirajo in bi radi vodo kalili, da bi v njej lože ribarili, — mislimo pa, da je njih velika večina miroljubnih in ustavnih misli. Nič se še tudi ni pripetilo, kar bi zamoglo belgijski narod sumničiti.

Razne novice.

* Bulgar iz Macedonije na Turškem, ki noče, da bi se njega ime imenovalo, daroval je českemu društvu „Svatoboru“ v Pragi deset in k zidanju českega narodnega gledališča dvajset cekinov. Svojemu daru za „Svatobora“ pridjal je pismice, ki se takole glasi: „Slavno ravnateljstvo „Svatobora! Česki narod, ki se po pravici ponaša s svojo preslavno zgodovino, ki stoji dan današnji s svojo omiko v slovanskem svetu na prvem mestu, sprejel je večne resnice najprej od naših rojakov, bulgarskih apostolov Cirila in Metoda, ki sta bila pred tem že razsvetlila s pravo lučjo prestolje svetlega carja bulgarskega Borisa, celo njegovo rodovino in naše bulgarske očake. Ta sveta moža sta že pred tisoč leti postavila po božjej previdnosti po najimenitnejših mestih slovanskega sveta večno trdne podlage našej obrambi, našem zveličanju, našej slavi in moči; da bi jih dosegli, poklical nas je Bog sam. Pač žalostno bi bilo za nas in za vas, če bi imenovana sveta moža ne bila prišla nam oznanovat presveto vero; meni se zdi, da bi bili izbrisani z lica te zemlje kot posebno ljudstvo, kot narod. Ker je namen vašega „Svatobora“ pomagati, spoznavati in plačevati zasluge onih hvalevrednih vaših mož, kateri so delali in še delajo neutrudljivo za povzdigo, slavo in srečo českoslovanskega naroda: darujem jaz z neizrekljivim srčnim veseljem, kolikor premorem, „Svatoboru“ v spomin na vašega brata Bulgarja, vnetega spoštovavca „Svatobora.“ Sveta Ciril in Metod, molita in blagoslovita naše delovanje, da bode obilno sadu rodilo, da bode duša in moč naše in vaše zlote bodočnosti.

V zlatej Pragi 8. decembra 1865.

N. N.

* Iz Vratislava (Bresslau) se českim novinarom „Narodu“ tole piše: „Mi Čehi se shajamo vsako saboto zvečer v posebnej dvorani. Sploh pa občujemo najbolj z našimi brati Poljaki, katerih je tukaj velika množica, samo na tukajšnjih visokih šolah 60 dijakov. Oni prihajajo k nam čestokrat v goste k našim večernim shodom, nekteri od njih, zlasti jezikoslovci, učé se tudi marljivo češčine in mi jim radi posojamo česke knjige iz naše se ve da še male knjižnice. Nedavno so nas povabili na večerjo. Bilo

nas je tam šest Čehov. Tu so se vrstile poljske in česke pesmi, da je bilo veselje jih poslušati, potem so plesali slovanska plesa: Kozaka in Mazurja. — Razun našega se nahaja tukaj slovansko književno društvo, ki šteje slovanske dijake visokih šol raznih narečij za svoje ude, ktere ga je osnoval in oskrbljeval nekdanj naš preslavni batuška Purkyně. Sedanj oskrbnik tega društva je profesor slovanskih jezikov na visokih šolah gosp. Cibulski. Prihodnjega leta bode slavilo imenovano društvo svečanost tridesetletnega obstanka. — Naša „Libuša“ spisuje tudi humorističen časopis s podobami „Mihanina“, ki na vsake 14 dni enkrat izide. Naše društvo obiskujejo večkrat tudi drugi Slovani, ki po opravilih tu sem potujejo, posebno s Češkega in z Lužice. Imamo veliko upanje, da bodo nekteri tudi iz českoslovanske naselbine Husinec Poděbrady, ki šteje 3000 Čehov in je samo nekaj milj od tod, k našej „Libuši“ pristopili. Tako mislimo, da postane s časom „Libuša“ središče českoslovanskega življa v pruskej Šleziji, kjer prebiva okoli 58.000 Čehoslovanov.

* „Novice“ pišejo, da je g. Fr. Levstik za vrednika slovensko-nemškemu slovarju postavljen. Tako je prav!

* Gimnazijski vodja dr. Burger je imenovan za vodja koroški kmetijski družbi.

DUNAJSKA BORSA 23. decembra.

Deržavni papir.		Denar.	Blago.
5 % obligacija po 100 gl.	-	59. —	59 10
5 % nar. posojilo od 1 1854	-	65.70	65.90
5 % metalike - - -	-	62.90	63. —
4 1/2 % „ - - -	-	55.50	56. —
4 % „ - - -	-	49.25	49.45
3 % „ - - -	-	37. —	37.50
2 1/2 % „ - - -	-	31. —	33. —
Srečka l. 1839	-	139.50	140. —
„ „ 1854	-	80.25	80.75
„ „ 1860 po 500	-	83.90	84.10
„ „ 1860 „ 100	-	92. —	92.25

Dolžna pisma za odvezo zemljišč.

(po 100 gl.)		Denar.	Blago.
5 % doljno avstrij.	-	82. —	83. —
5 % češka - - -	-	85. —	86.50
5 % moravska - - -	-	81.50	82. —
5 % štajerska - - -	-	87. —	28. —
5 % kranjska - - -	-	87. —	88. —
5 % koroška - - -	-	87. —	88. —
5 % primorska - - -	-	87. —	88. —
5 % hervaska in slavonska - - -	-	71. —	72. —
5 % ogerska - - -	-	69.50	70.10

Srečke.

Kreditne - - - po 100 gl.	119.50	119.75
Donavsko-parobrodske „ - - -	76. —	76.50
Teržaške - - - - - - -	108.50	109.50
Budimske - - - po 40 gl.	21. —	22. —
Kneza Estarhazy-a „ 40 „	—	—
„ Salma „ 40 „	27.50	28. —
„ Palfy-a „ 40 „	22. —	22.50
„ Clary-a „ 40 „	22.50	23. —
Grofa Genois-a „ 40 „	22.50	23. —
Kneza Windigraetz-a po 20 gl.	15. —	15.50
Grofa Waldstein-a „ 20 „	16. —	17. —
„ Keglevič-a „ 10 „	12. —	12.50

Menjice

(na 3 mesece.)

5 % Avgšb. 100 gl. j. n. v.	88. —	88.10
4 1/2 % Frankobr. 100 „ „ „	88. —	88. —
4 % Hamburg 100 (mark banko)	78.10	87.20
3 1/2 % London 10 funt šterl.	104.50	104.50
4 % Pariz 100 frankov	41.75	41.70

Dunajska borsa 28. decembra 1865.

5% metalike	62.40
5% nacional	65.40
1860 derž. posoj	83.20
Bankine akcije	751
Kreditne „	149.30
London	103.70
Novi zlati	4.98
Srebro	103.90